

POSTANOWIENIE

6 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.
przeciwko M. S.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 21 kwietnia 2022 r., I AGa 148/21,

1. **dokonuje sprostowania zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku poprzez wpisanie w nim prawidłowej sygnatury akt Sądu Okręgowego w Olsztynie V GC 288/19 w miejsce błędnie wpisanej sygnatury „I GC 28819”;**
2. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**
- 3.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2021 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo (punkt I.) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 737 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami (punkt II.).

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku na skutek apelacji powoda oddalił apelację; zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

Skargę kasacyjną wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie szeregu przepisów prawa materialnego i procesowego. Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.; zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jako uzasadnienie przyczyny kasacyjnej wskazano oczywistą zasadność skargi, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze wielokrotnie wypowiediano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazywano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej,

bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc sytuacji kiedy wyrok może być uznany za bezprawny. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Analiza motywów zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o oczywistej zasadności skargi. By teza skarżącego o wystąpieniu podanej przyczyny kasacyjnej była zasadna, musiałaby opierać się na wykazaniu oczywistej błędności rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, zakwestionowanego w skardze kasacyjnej, wskazującej w podstawach na dopuszczenie się przez ten Sąd określonych uchybień.

Po analizie zaprezentowanych argumentów Sąd Najwyższy nie dostrzega, by w sprawie spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w rozumieniu wyżej podanym. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe.

Przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa,

pod warunkiem jednakże, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (post. SN z 9.12.2011 r., II PK 214/11; tak też SN w post. z 7.1.2003 r., I PK 227/02). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (post. SN z 8.10.2015 r., IV CSK 189/15).

Zdaniem Sądu Najwyższego, uzasadnienie twierdzenia skargi, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”, świadczy o próbie obejścia zakazu, o którym mowa w art. 398³ § 3 k.p.c., tj. że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Jakkolwiek więc w skardze kwestionuje się m.in. sposób uzasadnienia zaskarżonego wyroku, to jednak analiza uzasadnienia przyczyn kasacyjnych czyli wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, doprowadziła Sąd Najwyższy do wniosku o prowadzeniu kolejnej, niedopuszczalnej polemiki ze stanowiskiem, wyrażonym w zaskarżonym wyroku oraz w wyroku sądu I instancji.

Uzasadnienie wniosku stanowi więc w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie. Jest to niedopuszczalne z uwagi na wyłączenie, o którym mowa w art. 398³ § 3 k.p.c., w myśl którego podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Sąd Najwyższy podkreśla też, że przyjęcie przez Sąd drugiej instancji poglądu niezgodnego ze stanowiskiem skarżącego, nie przesądza o nietrafności wydanego w sprawie orzeczenia, o naruszeniu jego praw, ani tym bardziej – o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Nie stanowi też uchybienia przepisom procesowym skrótowy czy wręcz lakoniczny (z perspektywy skarżącego) sposób uzasadnienia stanowiska sądu II instancji, jeżeli całkowicie podziela on argumenty sądu I instancji i oddała apelację. Sąd II instancji nie ma wówczas obowiązku

odnoszenia się do każdego zarzutu apelacyjnego, zwłaszcza, gdy służą one jednemu celowi, który można ocenić i podsumować w sposób nie budzący wątpliwości co do stanowiska, zajętego w danej kwestii przez sąd II instancji, czyli akceptującego stanowisko sądu instancji pierwszej.

Sąd Najwyższy zauważył też, że nie zasługuje na akceptację niezwykle i ponad rozsądną miarę rozbudowany sposób pisanie skargi kasacyjnej, czyli w sprawie niniejszej na aż 62 strony, z licznymi powtórzeniami, z podkreśleniami i pogrubieniami. Skarga kasacyjna jest wysoce sprofesjonalizowanym i nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, skarżący powinien więc przekonać Sąd Najwyższy, że rozpoznanie jego skargi przyczyni się do rozwoju prawa i jurysprudencji, oczywiście w powiązaniu z naruszeniami prawa (zwłaszcza prowadzącymi do „oczywistej zasadności skargi”), jego zdaniem dokonanymi przez sądy powszechne.

Skarga kasacyjna nie powinna być sporządzona w sposób publicystyczny, właściwy bardziej dla beletrystyki niż nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Ustawodawca wprowadził przymus adwokacko radcowski w zakresie sporządzania skarg kasacyjnych właśnie po to, aby Sąd Najwyższy podczas ich rozpoznawania mógł skupić się na najistotniejszych problemach prawnych z punktu widzenia prawa oraz prawidłowości i jednolitości orzecznictwa. Skupienie się na najważniejszych celach skargi kasacyjnej umożliwia jednocześnie zwartość wypowiedzi, do której powinni dążyć profesjonalni pełnomocnicy.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

Sąd Najwyższy dokonał sprostowania zaskarżonego wyroku, gdyż zaistniała w nim oczywista omyłka w sygnaturze wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie (art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. i art. 350 k.p.c.).

[SOP]

[ał]

